

**UCHWAŁA NR LIII/305/2024
RADY POWIATU SEJNEŃSKIEGO**

z dnia 20 marca 2024 r.

**w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej
na lata 2024-2026**

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3, 3a, 4 i art. 9 ust. 1, oraz art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 107), oraz art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 177), Rada Powiatu Sejneńskiego uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024-2026”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Sejneńskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Ryszard Grzybowski

Załącznik do uchwały Nr LIII/305/2024
Rady Powiatu Sejneńskiego
z dnia 20 marca 2024 r.

**POWIATOWY PROGRAM
ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
NA LATA 2024 - 2026**

Sejny 2024 r.

I. Wstęp

Zgodnie z art. 180 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, plan ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz limit rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy, uwzględniający założenia wynikające z planu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, konieczność zapewnienia dzieciom z terenu powiatu rodzinnej pieczy zastępczej oraz ograniczanie liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Systemem pieczy zastępczej jest to zespół osób, instytucji oraz działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach braku możliwości sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Zgodnie z ustawą piecza zastępcza zapewnia pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka- opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym. Piecza zastępcza zapewnia również przygotowanie dziecka do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych oraz zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

Jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego wykonujące zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, placówki wsparcia dziennego, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne, ośrodki adopcyjne oraz podmioty, którym zlecono realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wyraźnie podzieliła kompetencje pomiędzy samorząd gminny i powiatowy. Do zadań własnych gminy należy praca z rodziną biologiczną, a organizowanie pieczy zastępczej należy do powiatu. Zadania powiatu w zakresie pieczy zastępczej wykonuje starosta za pośrednictwem powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Zgodnie z

Zarządzeniem Starosty Sejneńskiego Nr 20/11 z dnia 10 listopada 2011r. na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Sejneńskiego wyznaczone zostało Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sejnach.

W celu usprawnienia realizacji zadań nałożonych w/w ustawą należy realizować powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej. Pierwszy program opracowany został w roku 2012 wraz z wejściem w życie w/w ustawy i obowiązywał do końca 2014r. Kolejny program został opracowany i wdrożony w 2015 roku i obowiązywał do końca 2017 r. Kolejny opracowany został w roku 2018 i utracił ważność z końcem roku 2020. Następnie program został opracowany i wdrożony w 2021 roku i obowiązywał do końca 2023 r. W związku z powyższym zachodzi konieczność przyjęcia programu na kolejne trzy lata tj. 2024-2026.

W programie wskazano na konieczność podjęcia działań profilaktycznych rozwijających i wspierających rodzinną pieczę zastępczą oraz usamodzielniających się wychowanków. Jak również podjęcie działań nakierowanych na rozwój rodzinnej pieczy zastępczej w tym pozyskanie kandydatów na rodziców zastępczych. Program zawiera również plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, plan ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz limit rodzin zastępczych zawodowych na dany rok.

Niniejszy program uwzględnia zestawienie potrzeb w zakresie systemu pieczy zastępczej zawarte w składanym corocznie Zarządowi Powiatu Sejneńskiego sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sejnach. Oraz zgodny jest z założeniami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Sejneńskim na lata 2021-2030 przyjętej uchwałą nr XXXIV/185/2021 Rady Powiatu Sejneńskiego z dnia 21 grudnia 2021 r.

II. Podstawy prawne programu:

Działania w zakresie rozwoju pieczy zastępczej, w tym zadania wskazane w niniejszym Programie, podejmowane są i realizowane w oparciu o następujące przepisy i dokumenty:

- 1) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 z późn. zm.);
- 2) Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 1526 z późn. zm.);

- 3) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r. Nr 292, poz. 1720 z późn. zm.).

III. Analiza problemów opiekuńczo wychowawczych Powiatu Sejneńskiego.

Długotrwała bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych często w połączeniu z innymi problemami w rodzinie np. alkoholizm czy przemoc niejednokrotnie staje się przyczyną odebrania dzieci rodzicom biologicznym i organizowania im pieczy zastępczej. Pojawia się problem dzieci, które w wyniku różnorodnych dysfunkcji swojej rodziny nie są otoczone odpowiednią opieką rodzicielską, zaniedbane wychowawczo, a więzi emocjonalne zostają zerwane.

Wspieranie rodzin przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych należy do zadań własnych gminy i ma na celu podejmowanie planowych i zintegrowanych działań przywracających rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Wspieranie rodziny może być prowadzone w formie pracy z rodziną, pomocy w opiece i wychowaniu organizowanych przez:

- 1) instytucje i podmioty działające na rzecz dziecka i rodziny,
- 2) placówki wsparcia dziennego,
- 3) rodziny wspierające.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych wójt zapewnia wsparcie, które polega w szczególności na:

- 1) analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- 2) wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- 3) rozwijaniu umiejętności opiekuńczo- wychowawczych rodziny;
- 4) podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- 5) pomocy w integracji rodziny;
- 6) przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- 7) dążeniu do reintegracji rodziny.

Praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie:

- 1) konsultacji i poradnictwa specjalistycznego;
- 2) terapii i mediacji;

- 3) usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych;
- 4) pomocy prawnej, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego;
- 5) organizowania dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji.

Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. W przypadku gdy ośrodek pomocy społecznej poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Po przeprowadzeniu wywiadu, pracownik socjalny dokonuje analizy sytuacji rodziny. Jeżeli z przeprowadzonej analizy, wynika konieczność przydzielenia rodzinie- asystenta rodziny, pracownik socjalny występuje do kierownika ośrodka pomocy społecznej z wnioskiem o jego przydzielenie. Po otrzymaniu wniosku, kierownik ośrodka pomocy społecznej:

- 1) przydziela rodzinie asystenta rodziny albo
- 2) występuje do jednostki organizacyjnej gminy, która organizuje pracę z rodziną, o przydzielenie rodzinie asystenta rodziny,

Praca z rodziną powinna być prowadzona również w sytuacji czasowego umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, w celu jak najszybszego umożliwienia powrotu dziecka do rodziny biologicznej.

W celu określenia skali problemu dotyczącego bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych wśród rodzin zamieszkałych na terenie powiatu sejneńskiego zwrócono się do ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu oraz zespołu kuratorskiej służby sądowej o przekazanie danych określających liczbę rodzin objętych wsparciem z uwagi na powyższy problem na przestrzeni trzech minionych lat.

Tabela nr 1. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - rodziny objęte wsparciem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sejnach w latach 2021-2023.

ROK	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sejnach			
	Liczba rodzin objętych wsparciem ze względu na trudności w sprawach opiekuńczo wychowawczych		Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	
	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach
2021	4	8	-	-
2022	5	10	5	9
2023	6	11	6	11
RAZEM:	15	29	11	20

Źródło: Dane z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sejnach

Z powyższego zestawienia wynika, iż w przypadku mieszkańców Miasta Sejny na przestrzeni trzech ostatnich lat niewielka liczba rodzin zmagająca się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi wobec dzieci. Liczba rodzin objętych wsparciem ośrodka oscylowała pomiędzy 4, a 6 rodzin w skali roku (łącznie 15 rodzin na przestrzeni 3 lat). Obserwujemy tendencję wzrostową. Analizując liczbę dzieci zauważyć można, że w rodzinach objętych wsparciem przebywała średnio 2 dzieci. Rodziny przeżywające trudności objęte zostały wsparciem asystenta rodziny w latach 2022-2023. W roku 2021 ośrodek nie zapewniał asystenta. Zauważyć należy, że w latach 2022-2023 wszystkie rodziny przeżywające trudności opiekuńczo wychowawcze objęte były wsparciem asystenta.

Tabela nr 2. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - rodziny objęte wsparciem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krasnopolu w latach 2021-2023.

ROK	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krasnopolu			
	Liczba rodzin objętych wsparciem ze względu na trudności w sprawach opiekuńczo wychowawczych		Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	
	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach
2021	4	11	0	0
2022	3	5	0	0
2023	1	3	0	0
RAZEM:	8	19	0	0

Źródło: Dane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krasnopolu

Analizując powyższe dane zauważyć należy, że w przypadku mieszkańców Gminy Krasnopol również niewiele rodzin na przestrzeni ostatnich lat zmagala się z trudnościami opiekuńczo wychowawczymi. Obserwujemy również tendencję spadkową, w roku 2021 wsparcia udzielano 4 rodzinom, w 2022- 3, a w roku 2023 tylko jednej rodzinie. Liczba dzieci w rodzinach również proporcjonalnie z roku na rok malała. W roku 2021 wsparcia udzielano 11 dzieciom, w roku 2022- 5 dzieciom, a w roku 2023- 3 dzieciom. Średnia liczba dzieci w rodzinach z trudnościami opiekuńczo wychowawczymi wyniosła 2. Gmina Krasnopol w ostatnich 3 latach nie obejmowała wsparciem asystenta żadnej rodziny.

Tabela nr 3. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - rodziny objęte wsparciem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Puńsku w latach 2021-2023.

ROK	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Puńsku			
	Liczba rodzin objętych wsparciem ze względu na trudności w sprawach opiekuńczo wychowawczych		Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	
	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach
2021	4	12	1	4
2022	4	9	0	0
2023	3	6	0	0
RAZEM:	11	27	1	4

Źródło: Dane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Puńsku

Na terenie Gminy Puńsk podobnie jak omawianych wcześniej gminach niewiele rodzin objętych była wsparciem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej ze względu na trudności w opiece nad dziećmi. W latach 2021-2023 Ośrodek udzielał wsparcia łącznie 11 rodzinom w których przebywało wówczas 27 dzieci. Z zestawienia wynika również, iż w latach 2021-2022 liczba rodzin objętych wsparciem była równa, a następnie w roku 2023 zmniejszyła się o jedną rodzinę. W przypadku dzieci w rodzinach tych wychowywało się średnio 2-3 dzieci. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Puńsku w ostatnich trzech latach zatrudniał asystenta rodziny jedynie w roku 2021, który wsparciem obejmował wówczas tylko 1 rodzinę z 4 przeżywających trudności opiekuńczo wychowawcze.

Tabela nr 4. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - rodziny objęte wsparciem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gibach w latach 2021-2023.

ROK	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gibach			
	Liczba rodzin objętych wsparciem ze względu na trudności w sprawach opiekuńczo wychowawczych		Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	
	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach
2021	4	7	0	0
2022	2	4	0	0
2023	0	0	0	0
RAZEM:	6	11	0	0

Zródło: Dane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gibach.

Z powyższego zestawienia wynika, iż Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gibach w ciągu ostatnich 3 lat objął wsparciem łącznie 6 rodzin przeżywających trudności opiekuńczo wychowawcze nad dziećmi. W przedstawionym okresie obserwujemy spadek liczby rodzin objętych wsparciem Ośrodka (w roku 2021- 4 rodziny, w roku 2022- 2 rodziny, a w roku 2023- 0 rodzin). W rodzinach objętych wsparciem na przestrzeni 3 lat przebywało łącznie 11 dzieci. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gibach w opiniowanym okresie nie obejmował wsparciem asystenta żadnej rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi.

Tabela nr 5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - rodziny objęte wsparciem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sejnach w latach 2021-2023.

ROK	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sejnach			
	Liczba rodzin objętych wsparciem ze względu na trudności w sprawach opiekuńczo wychowawczych		Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach
2021	25	69	0	0
2022	23	58	0	0
2023	22	51	0	0
RAZEM:	70	178	0	0

Zródło: Dane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sejnach

Z danych GOPS w Sejnach wynika, iż na terenie Gminy Sejny w porównaniu do pozostałych gmin w latach 2021-2023 znaczna część mieszkańców objętych była wsparciem z uwagi na trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczej. Łącznie w ostatnich 3 latach bezradność w sprawach opiekuńczych wykazywało aż 70 rodzin w których przebywało 178 dzieci. Jest to kilkukrotnie więcej w porównaniu do pozostałych 4 gmin, w których liczba rodzin wynosiła od 6-15 rodzin. Z zestawienia wynika również, że liczba rodzin z trudnościami opiekuńczymi na przestrzeni ostatnich 3 lat stopniowo maleje (w roku 2021 było -25 rodzin, w roku 2022-23 rodziny, a w roku 2023- 22 rodziny). Pomimo najwyższego wskaźnika występowania wśród mieszkańców problemu opiekuńczo- wychowawczego nad dziećmi Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sejnach nie zatrudniał w analizowanym okresie asystenta rodziny.

Tabela nr 6. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - rodziny objęte wsparciem Ośrodków Pomocy Społecznej w latach 2021-2023.

Wyszczególnienie		Liczba rodzin przeżywających trudności w sprawach opiekuńczo wychowawczych		
		ROK 2021	ROK 2022	ROK 2023
Miasto Sejny	Liczba rodzin	4	5	6
	Liczba dzieci w rodzinach	8	10	11
Gmina Sejny	Liczba rodzin	25	23	22
	Liczba dzieci w rodzinach	69	58	51
Gmina Giby	Liczba rodzin	4	2	0
	Liczba dzieci w rodzinach	7	4	0
Gmina Krasnopol	Liczba rodzin	4	3	1
	Liczba dzieci w rodzinach	11	5	3
Gmina Puńsk	Liczba rodzin	4	4	3
	Liczba dzieci w rodzinach	12	9	6
RAZEM:	Liczba rodzin	41	37	32
	Liczba dzieci w rodzinach	107	86	71

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Sejneńskiego.

Powyższe zestawienie obrazuje skalę problemu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci na terenie Powiatu Sejneńskiego. Liczba rodzin zmagająca się

z w/w problemem na przestrzeni 3 ostatnich lat tj. 2021-2023 maleje, w roku 2021 wynosiła 41 rodzin, następnie w roku 2022- 37 rodzin i w roku 2023- 32 rodziny. Wraz z malejącą liczbą rodzin maleje również liczba dzieci wymagających wsparcia, w roku 2021 w rodzinach przebywało 107 dzieci, następnie w roku 2022- 86 dzieci i w roku 2023- 71 dzieci. Podkreślić należy również, że najczęściej, gdyż 63,64% wszystkich rodzin na terenie powiatu sejneńskiego z trudnościami w opiece nad dziećmi zamieszkuje na terenie Gminy Sejny. Dla porównania w minionym roku 2023 w Gminie Sejny zamieszkiwały 32 rodziny (71 dzieci), a w pozostałych 4 gminach łącznie 10 rodzin (20 dzieci).

Z powyższych zestawień wynika również, iż tylko 2 z 5 gmin z terenu Powiatu Sejneńskiego zatrudniały w latach 2021-2023 asystenta rodziny, w tym Miasto Sejny oraz Gmina Puńsk. Zauważyć należy, że w przypadku Miasta Sejny asystent zatrudniony był w latach 2022-2023 i wsparciem obejmował wszystkie rodziny z problemem opiekuńczo-wychowawczym. W przypadku Gminy Puńsk asystent zatrudniony był jedynie w roku 2021 i wsparciem objął tylko jedną rodzinę na 4 wykazujące problemy opiekuńcze. Pozostałe Gminy tj. Gmina Sejny, Gmina Krasnopol oraz Gmina Giby pomimo występowania na ich terenie rodzin dotkniętych problemem bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych, nie zatrudniły asystentów rodziny. Gmina w której zamieszkuje najczęściej rodzin z problemem opiekuńczo- wychowawczym jest Gmina Sejny, która nie zatrudnia asystenta.

Zestawiając liczbę rodzin Powiatu Sejneńskiego z problemem bezradności opiekuńczo- wychowawczej do ilości rodzin objętych wsparciem w postaci asystenta rodziny kształtuje się następująco:

- w roku 2021 łącznie 41 rodzin z problemem, w tym 1 rodzina objęta wsparciem asystenta co stanowi 2,44%,
- w roku 2022 łącznie 37 rodzin z problemem, w tym 5 rodzin objęta wsparciem asystenta co stanowi 13,51%,
- w roku 2023 łącznie 32 rodziny z problemem, w tym 6 rodzin objęto wsparciem asystenta co stanowi 18,75%,

Tabela nr 7. Liczba wykonywanych orzeczeń kuratora rodzinnego ze względu na problemy opiekuńczo- wychowawcze w latach 2021 -2023.

Rok	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach
2021	27	48
2022	32	56
2023	31	52
Razem:	90	156

Źródło: dane z I Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej- Sądu Rejonowego w Augustowie.

Z zestawienia wynika, że na przestrzeni 3 ostatnich lat liczba rodzin objętych nadzorem kuratorskim ze względu na trudności opiekuńczo wychowawcze nad dziećmi wzrosła w roku 2022 o 5 rodzin, a następnie zmalała o jedną w roku 2023. Podobnie liczba dzieci w rodzinach wzrosła w roku 2022, a następnie w roku 2023 nieznacznie zmalała. Zauważyć należy, również że nie wszystkie rodziny z trudnościami opiekuńczymi będące pod opieką ośrodków pomocy społecznej objęte zostały nadzorem kuratorskim. Największa różnica w tym zakresie występowała w roku 2021 w którym pod opieką ośrodków było 41 rodzin z trudnościami opiekuńczymi, spośród których nadzorem kuratora objęto 27 rodzin. Natomiast w roku 2023 prawie wszystkie rodziny objęte opieką Ośrodków Pomocy Społecznej były również pod nadzorem kuratora rodzinnego.

Analizując dane ośrodków pomocy społecznej można przyjąć, że na terenie powiatu sejneńskiego mamy słabo rozwinięty system wsparcia rodzin przeżywających trudności opiekuńczo wychowawcze wobec dzieci. Jednym z najważniejszych narzędzi określonych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w zakresie bezpośredniego wsparcia rodzin z w/w problemem jest funkcja asystenta rodziny. Do zadań asystenta należy m. in:

- 1) opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną,
- 2) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- 3) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, problemów wychowawczych z dziećmi,
- 4) wspieranie aktywności społecznej rodzin,

- 5) motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
- 6) udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej,
- 7) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych,
- 8) udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych.

Na terenie powiatu funkcjonuje 5 samorządów gminnych spośród których tylko 2 zatrudniały w ocenianym okresie asystenta rodziny i to nie we wszystkich latach. Najwięcej rodzin z omawianym problemem zamieszkuje na terenie Gminy Sejny, która nie zatrudniała asystenta w ostatnich 3 latach. Słabo rozwinięty system wspierania rodzin z trudnościami wychowawczymi może przedkładać się również na niewielką ilość dzieci, które mogą wrócić pod opiekę swoich rodziców.

Analizując powyższe zestawienia zauważyć można również, że problem trudności w sprawach opiekuńczo wychowawczych w ostatnich 3 latach zarówno w statystykach przedstawianych przez ośrodki pomocy społecznej, jak również przez zespół kuratorskiej służby sądowej jest do siebie zbliżony. W niektórych gminach nieznacznie malał a niektórych nieznacznie wzrósł. Trzeba mieć jednak świadomość, iż dane statystyczne nie zawsze są w stanie przedstawić rzeczywistych problemów osób, które często żyją na krawędzi ubóstwa, borykają się z różnymi problemami w tym także przeżywają trudności opiekuńczo wychowawcze, a nie korzystają ze wsparcia ośrodków pomocy społecznej z uwagi na dochód nieznacznie przekraczający kryteria dochodowe uprawniające do otrzymania pomocy.

IV. Charakterystyka pieczy zastępczej w Powiecie Sejneńskim:

Rodzinna piecza zastępcza

Rodzinna piecza zastępcza jest formą tymczasowej opieki zastępczej nad dzieckiem, które z różnych względów nie może wychowywać się w swojej rodzinie biologicznej. Dziecko może pozostać w rodzinie zastępczej do osiągnięcia pełnoletności, a w przypadku podjęcia dalszego kształcenia lub niepełnosprawności- nie dłużej niż do 25 roku życia.

Również w wyniku zmiany sytuacji prawnej (przywrócenie lub pozbawienie władzy rodzicielskiej), może ustać potrzeba sprawowania dalszej pieczy zastępczej. Kandydaci na rodziny zastępcze, podejmując decyzję o utworzeniu rodziny zastępczej, muszą posiadać świadomość czasowości opieki nad dzieckiem, brać pod uwagę i akceptować możliwości powrotu dziecka do rodziny biologicznej lub umieszczenia go w rodzinie adopcyjnej.

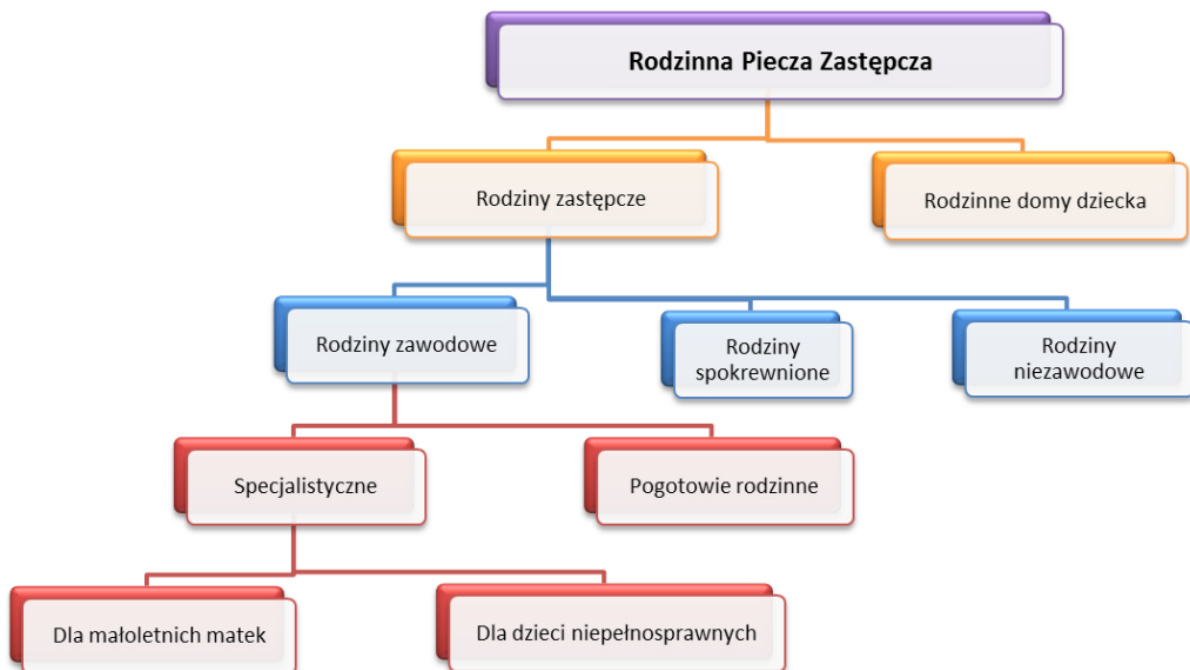
Jeśli rodzice biologiczni nie mogą wypełniać wobec swego dziecka funkcji opiekuńczo-wychowawczych, oznacza to, że zostali trwale lub czasowo pozbawieni władzy rodzicielskiej albo władza ta została im ograniczona lub zawieszona. Najczęściej do rodziny zastępczej trafiają dzieci rodziców o ograniczonej władzy rodzicielskiej.

Zgodnie z art. 39 ust.1 oraz art. 41 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

1. Rodzina zastępcza:

- *spokrewniona* – małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, będący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka,
- *niezawodowa* – małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka,
- *zawodowa* – małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka, w tym pełniący funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna.

2. Rodzinny dom dziecka.

Rodzina zastępcza oraz rodzinny dom dziecka zapewniają dziecku całodobową opiekę i wychowanie, w szczególności:

- 1) traktują dziecko w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej;
- 2) zapewniają dostęp do przysługujących świadczeń zdrowotnych;
- 3) zapewniają kształcenie, wyrównywanie braków rozwojowych i szkolnych;
- 4) zapewniają rozwój uzdolnień i zainteresowań;
- 5) zaspokajają jego potrzeby emocjonalne, bytowe, rozwojowe, społeczne oraz religijne;
- 6) zapewniają ochronę przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie prywatne dziecka;
- 7) umożliwiają kontakt z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej.

Struktura rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Sejneńskiego.

Tabela nr 8. Liczba rodzin zastępczych oraz liczba dzieci w nich umieszczonych na terenie Powiatu Sejneńskiego w latach 2021 -2023.

Rodziny zastępcze	Rok 2021		Rok 2022		Rok 2023	
	liczba rodzin	liczba dzieci	liczba rodzin	liczba dzieci	liczba rodzin	liczba dzieci
Spokrewnione	20	25	20	25	16	20
Niezawodowe	6	7	6	7	7	9
Zawodowe	4	14	4	13	2	8
RAZEM:	30	46	30	45	25	37

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Sejnach.

Jak wynika z przedstawionych powyżej danych, na terenie Powiatu Sejneńskiego zdecydowaną większość stanowiły i stanowią rodziny zastępcze spokrewnione. Łącznie na przestrzeni 3 minionych lat procentowy udział poszczególnych typów rodzin zastępczych w ogólnej liczbie rodzin kształtuje się następująco:

- rodziny zastępcze spokrewnione - 65,89%,
- rodziny zastępcze niezawodowych - 22,35%,
- rodziny zastępcze zawodowe - 11,76%.

Analizując zestawienie widzimy również, że liczba rodzin zastępczych jak również poszczególnych typów rodzin w latach 2021-2022 była taka sama. Liczba dzieci różniła się

jedynie w roku 2022 w którym było mniej o jedno dziecko w rodzinie zastępczej zawodowej. Następnie w roku 2023 w odniesieniu do wcześniejszych 2 lat, liczba rodzin zastępczych znacząco zmalała z 30 na 25 rodzin co stanowi spadek o 16,67%. W roku 2023 zmalała liczba rodzin spokrewnionych o 4 rodziny i zawodowych o 2 rodziny, wzrosła natomiast o 1 rodzinę liczba rodzin niezawodowych. Zmiana liczby rodzin w roku 2023 przełożyła się bezpośrednio na liczbę dzieci w tych rodzinach (liczba dzieci zmalała z 45 dzieci w roku 2022 do 37 dzieci w roku 2023).

Tabela nr 9. Nowopowstałe oraz rozwiązane rodziny zastępcze w latach 2021-2023r.

Rodziny zastępcze	Rok 2021		Rok 2022		Rok 2023	
	Rodziny powstałe	Rodziny rozwiązane	Rodziny powstałe	Rodziny rozwiązane	Rodziny powstałe	Rodziny rozwiązane
Spokrewnione	1	0	2	2	0	4
Niezawodowe	0	3	1	1	4	3
Zawodowe	0	0	0	0	0	2
RAZEM:	1	3	3	3	4	9

Powyższe dane obrazują liczbę rozwiązanych oraz nowopowstałych rodzin zastępczych na terenie Powiatu Sejneńskiego w ostatnich 3 latach. Analizując zestawienie widzimy, że na przestrzeni lat stopniowo wzrastała liczba nowopowstałych rodzin zastępczych (1 rodzina w roku 2021, 3 rodziny w roku 2022, i 4 nowe rodziny zastępcze w roku 2023). Zauważamy również, iż liczba rozwiązanych rodzin w latach 2021-2022 była taka sama i wyniosła po 3 rodziny. Następnie w roku 2023 obserwujemy znaczący wzrost liczby rodzin rozwiązywanych. Z danych PCPR Sejny wynika, iż tak znaczący wzrost rozwiązanych rodzin zastępczych w roku 2023 związany był z usamodzielnieniem się aż 4 wychowanków. W pozostałych 5 przypadkach rozwiązanie rodzin zastępczych związane było m. in. z zmianą rodziny, rezygnacją, opieką prawną i przysposobieniem. Zauważyć należy również, że w roku 2023 rozwiązano 2 rodziny zastępcze zawodowe. Tym samym bilans nowopowstałych rodzin w odniesieniu do rozwiązanych na koniec roku 2023 wyniósł minus 5 rodzin i tym samym na koniec roku 2023 funkcjonowało 25 rodzin zastępczych.

Tabela nr 10. Liczba usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej na terenie Powiatu Sejneńskiego w latach 2021 -2023.

ROK	2021	2022	2023
Wychowankowie rodzinnej pieczy zastępczej	6	7	10
Wychowankowie pieczy zastępczej instytucjonalnej	3	2	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Sejnach.

Wychowankowie rodzin zastępczych po osiągnięciu pełnoletności mogą zdecydować o pozostaniu w dotychczasowej rodzinie zastępczej bądź placówce opiekuńczo wychowawczej (za jej zgodą) do 25 roku życia pod warunkiem kontynuowania nauki bądź niepełnosprawności. Mogą również w tym okresie w każdej chwili zdecydować o usamodzielnieniu i opuszczeniu rodziny zastępczej bądź placówki. Wówczas mogą ubiegać się o przyznanie świadczeń na kontynuowanie nauki jako samodzielni wychowankowie po opuszczeniu rodziny zastępczej bądź placówki.

Z powyższego zestawienia wynika, że liczba samodzielnych wychowanków po opuszczeniu rodzin zastępczych na przestrzeni 3 kolejnych lat nieznacznie wzrasta- w roku 2021 było 6 wychowanków, w roku 2022- 7 wychowanków, a w roku 2023- 10 wychowanków. Z zestawienia wynika również, że liczba wychowanków po opuszczeniu pieczy zastępczej instytucjonalnej maleje. W roku 2021 ze wsparcia PCPR korzystało 3 wychowanków, w roku 2022- 2 wychowanków, a w roku 2023 tylko 1 wychowanek.

Pieczka zastępcza instytucjonalna w tym „deinstytucjonalizacja”

Instytucjonalna pieczka zastępcza ma zabezpieczać opiekę nad małoletnimi, jako konieczna alternatywa w sytuacji, gdy dziecko nie może być umieszczone w pieczy rodzinnej. W Polsce dąży się do ograniczenia roli instytucji w opiece zastępczej. Ogranicza się w prawodawstwie, zarówno ilość miejsc dla wychowanków w placówkach, jak również podwyższa wiek małoletnich, którzy w takich formach pieczy mogą przebywać i być w nich umieszczani. Wdrażanie tych ustawowych zapisów to tzw. „deinstytucjonalizacja”, czyli odchodzenie od instytucjonalnych form pieczy zastępczej na rzecz jej rodzinnych form.

Do form pieczy zastępczej instytucjonalnej należą placówki opiekuńczo-wychowawcze typu interwencyjnego, socjalizacyjnego, specjalistyczno-terapeutycznego oraz regionalne placówki opiekuńczo terapeutyczne oraz interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

Na terenie Powiatu Sejneńskiego nie funkcjonują żadne placówki opiekuńczo wychowawcze. Wobec czego piecza zastępcza na terenie powiatu realizowana jest wyłącznie w formie pieczy rodzinnej. W przypadku konieczności zapewnienia opieki zastępczej nad dzieckiem, którego nie ma możliwości umieszczenia pod opieką osób spokrewnionych, koniecznym jest umieszczenie w rodzinach zastępczych niezawodowych bądź zawodowych. W ostateczności w przypadku braku miejsc w funkcjonujących rodzinach zastępczych oraz braku kandydatów na rodziców zastępczych rozważane jest umieszczenie dziecka w placówce funkcjonującej na terenie innych powiatów (dzieci powyżej 10 roku życia). W przypadku Powiatu Sejneńskiego brak placówki opiekuńczo- wychowawczej wymaga bezpośredniego rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej. Powiat Sejneński jest jednym z najmniej zaludnionych powiatów w Polsce, jednak na jego terenie funkcjonowało w latach 2021-2022, 30 rodzin zastępczych. Brak placówki wymusza również tworzenie rodzin zastępczych zawodowych. Na terenie Powiatu w latach 2021-2022 funkcjonowały aż 4 rodziny zastępcze zawodowe co stanowi 13,33% ogółu rodzin. Dodatkowo zaznaczyć należy, że proporcja liczby dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych zawodowych w ostatnich 3 latach do ogółu dzieci umieszczonych w rodzinach wynosi, aż 21,47%.

Tabela nr 11. Liczba dzieci z terenu Powiatu Sejneńskiego umieszczonych w pieczy zastępczej instytucjonalnej na terenie innych powiatów w latach 2021 -2023.

ROK	2021	2022	2023
Liczba dzieci umieszczonych w placówkach	1	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Sejnach.

Z zestawienia wynika, iż na przestrzeni 3 kolejnych lat tylko 1 dziecko z terenu Powiatu Sejneńskiego umieszczone było w pieczy zastępczej instytucjonalnej. Jest to wychowanka, która uzyskała już pełnoletność i pozostała w placówce na czas kontynuowania nauki. Wskaźnik deinstytucjonalizacji w Powiecie Sejneńskim, policzony na podstawie odsetka dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej, w odniesieniu do ogółu dzieci przebywającej w pieczy zastępczej na przestrzeni 3 ostatnich lat kształtuje się następująco:

- rok 2021 – 46 dzieci w rodzinach, 1- dziecko w placówce - wskaźnik 97,87%
- rok 2022 – 45 dzieci w rodzinach, 1 dziecko w placówce - wskaźnik 97,83%
- rok 2023 – 37 dzieci w rodzinach, 1 dziecko w placówce - wskaźnik 97,37%

Tabela nr 12. Liczba dzieci z terenu innych powiatów umieszczona w rodzinach zastępczych Powiatu Sejneńskiego w latach 2021-2023 .

ROK	2021	2022	2023
Liczba dzieci z innych powiatów umieszczona w rodzinach zastępczych Powiatu Sejneńskiego	11	11	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Sejnach.

Z powyższego zestawienia wynika, iż wśród dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Sejneńskiego znaczną część stanowią dzieci pochodzące z terenu innych powiatów, które w ramach zawartych porozumień zobowiązane są do ponoszenia odpłatności za ich pobyt w pieczy zastępczej. Średni wskaźnik dzieci z innych powiatów w odniesieniu do łącznej liczby dzieci w pieczy zastępczej w naszym powiecie wynosi ok 24%. Powyższe oznacza, że Powiat Sejneński zabezpiecza miejsca w rodzinach zastępczych dzieciom ze swego terenu, ale również dzieciom pochodzącym z innych powiatów. W latach 2021-2022 w funkcjonujących w tym okresie 4 rodzinach zastępczych zawodowych w 2 przebywały dzieci z innych powiatów. W roku 2023 i do dnia dzisiejszego funkcjonują 2 rodziny zawodowe, w których w jednej nadal są umieszczone dzieci wyłącznie z innych powiatów.

Analizując powyższe dane można stwierdzić, że Powiat Sejneński podejmuje stosowne działania w kierunku rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej i tym samym ograniczenia liczby dzieci w pieczy zastępczej instytucjonalnej. Powyższą tezę potwierdza fakt, iż na przestrzeni 3 ostatnich lat tylko jedno dziecko przebywało w pieczy zastępczej instytucjonalnej. Z uwagi na brak placówek, powiat podejmuje starania w kierunku pozyskania nowych kandydatów na rodziny zastępcze, a następnie ich przeszkolenia i wydania kwalifikacji. W niektórych przypadkach nowopowstałe rodziny przyjęły pod opiekę dzieci z terenu innych powiatów z uwagi na brak dzieci oczekujących na umieszczenie w pieczy z naszego powiatu. Na terenie Powiatu Sejneńskiego tworzone są również rodziny zastępcze zawodowe, które zabezpieczają miejsca dzieciom z terenu naszego powiatu i nie tylko. W latach 2021-2022 funkcjonowały 4 rodziny zastępcze zawodowe w których w 2 rodziny sprawowały opiekę nad dziećmi z terenu innych powiatów. Analizując statystyki ośrodków pomocy społecznej zauważyć należy, że problem bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych wśród mieszkańców powiatu w ostatnich 3 latach nieznacznie

maleje, natomiast liczba rodzin objęta nadzorem kuratora z uwagi na zaniedbania opiekuńcze jest na podobnym poziomie.

V. Limit rodzin zastępczych zawodowych w latach 2024-2026

Z analizy historii powstawania nowych rodzin zastępczych w tym też zawodowych w naszym powiecie, wynika, że znaczna część opiekunów zainteresowała się tematyką pieczy zastępczej w związku ze swoimi doświadczeniami życiowymi, a nie kampaniami promocyjnymi. Na ogół były to sytuacje, kiedy ktoś z rodziny czy najbliższego otoczenia pełnił podobną funkcję. Wydaje się więc, że stałe polepszanie warunków funkcjonowania już istniejących form rodzinnej pieczy zastępczej jest bardzo istotne w procesie pozyskiwania kandydatów na opiekunów. Skala trudności, wobec których stoi dana rodzina zastępcza, jest zróżnicowana. Obok komplikacji, jakie towarzyszą prawie każdemu procesowi wychowawczemu, w rodzinie zastępczej często występują czynniki dodatkowo utrudniające jego przebieg, związane z problemami adaptacyjnymi, niedostosowaniem społecznym dziecka, czy też przejawianymi przez nie problemami natury psychologicznej. Rodziny zastępcze będące pod opieką Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sejnach mają zapewniony bezpłatny dostęp do specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, prawnego, rodzinnego oraz pracy socjalnej. Każda z rodzin zastępczych jest objęta wsparciem ze strony pracownika Centrum (organizatora rodzinnej pieczy zastępczej). Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zakłada, że rodziny zastępcze oraz RDD, na ich wniosek obejmuje się wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, który może mieć pod opieką nie więcej niż 15 rodzin. Dodatkowo rodzinom oferowane jest wsparcie w postaci grupy wsparcia, udziału w szkoleniach czy też inicjatywach integracyjno- edukacyjnych.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadza obowiązek planowania i limitowania rodzin zastępczych zawodowych funkcjonujących na terenie danego powiatu. W okresie opracowywania niniejszego programu na terenie Powiatu Sejneńskiego brak było potrzeb związanych z tworzeniem nowych rodzin zastępczych zawodowych z uwagi na brak wniosków w tym zakresie. W poprzednich latach na terenie powiatu funkcjonowały aż 4 rodziny zastępcze zawodowe. Z początkiem stycznia 2023 r. rozwiązano 1 rodzinę zawodową z uwagi na wygaśnięcie okresu umowy na jaki była zawarta, jak również brak gotowości rodziny do dalszego pełnienia tej funkcji. Kolejna rodzina zastępcza zawodowa została rozwiązana w sierpniu 2023 r. z uwagi na jej rezygnację z pełnienia tej

funkcji i w następstwie zmianę orzeczenia sądu. Podkreślić należy, iż wśród tych 4 rodzin zastępczych zawodowych w 2 umieszczone były dzieci z terenu innych powiatów z uwagi na brak potrzeb w tym zakresie na terenie Powiatu Sejneńskiego. Dodatkowo zauważyć należy, iż na 30 rodzin zastępczych funkcjonujących w ostatnich latach na terenie naszego powiatu, aż 9 (23,33%) rodzin sprawowało piekę nad dziećmi z terenu innych powiatów, które na podstawie porozumień zwracały ponoszone wydatki na opiekę i wychowanie dzieci.

Mając na względzie powyższe jak również na podstawie analizy danych dotyczących funkcjonowania pieczy zastępczej, a także informacji gmin dotyczących zagrożeń związanych z trudnościami w sprawach opiekuńczo wychowawczych w środowiskach rodzin biologicznych, ustala się limit rodzin zastępczych zawodowych w Powiecie Sejneńskim na lata 2024–2026, zgodnie z poniższą tabelą.

Tabela nr 13. Limit rodzin zastępczych zawodowych w poszczególnych latach: 2024-2026.

LP	Rok	Limit rodzin zastępczych zawodowych
1.	2024	0
2.	2025	1
3.	2026	1

Mając na uwadze również fakt, iż w momencie opracowywania programu na terenie naszego powiatu brak jest dzieci oczekujących na umieszczenie w rodzinie zastępczej oraz brak wniosków o utworzenie nowych rodzin zawodowych, nie planuje się w roku bieżącym tj. 2024 utworzenia nowych rodzin zastępczych zawodowych. Natomiast z uwagi na trudność określenia potrzeb w powyższym zakresie w kolejnych latach, dopuszcza się możliwość utworzenia dodatkowej 1 rodziny zastępczej zawodowej w roku 2025 oraz 2026. Określenie w/w limitu dotyczącego utworzenia nowych rodzin zastępczych zawodowych nie jest wartością zakładaną do osiągnięcia, a stworzeniem takiej możliwości, która uzależniona będzie od potrzeb w tym zakresie, a także od możliwości finansowych powiatu.

VI. Cele, działania programu:

Opracowując i tworząc system opieki nad dzieckiem i rodziną szczególnie istotne jest włączenie różnych podmiotów działających w środowisku lokalnym wspierających i wspomagających dziecko i rodzinę. Nowelizacja ustawy o wspieraniu rodziny i systemie

pieczy zastępczej zakłada konieczność tworzenia planu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej oraz planu ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Cel główny:

Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Sejneńskiego oraz ograniczenie liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Cele szczegółowe:

LP	CEL	DZIAŁANIE	TERMIN REALIZACJI	REALIZATORZY
1.	Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej w tym polepszanie jakości opieki i wychowania oraz wzrost liczby miejsc w rodzinnych formach pieczy zastępczej.	1. Pozyskiwanie kandydatów na rodziców zastępczych poprzez: a) promocję rodzicielstwa zastępczego podczas różnych uroczystości, targów, dożynek i innych, b) prowadzenie promocji rodzicielstwa zastępcze poprzez rozpowszechnianie informacji, ulotek i plakatów własnych oraz otrzymanych z innych instytucji i organizacji oraz zamieszczanie informacji na stronie internetowej,	w każdym roku obowiązywania programu, raz na pół roku	PCPR PCPR, Starostwo powiatowe, organizacje pozarządowe
		2. Organizowanie szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze. 3. Kwalifikowanie kandydatów na rodziny zastępcze.	Według zgłaszanych potrzeb i wniosków w terminach wynikających z ustawy.	PCPR
		4. Wsparcie istniejących rodzin zastępczych poprzez: a) organizację szkoleń, warsztatów, b) organizację inicjatyw integracyjnych mających na celu nawiązanie wzajemnego kontaktu oraz wzmocnienie więzi rodzinnych, c) prowadzenie grupy wsparcia dla rodzin zastępczych, d) udzielenie specjalistycznego poradnictwa prawnego,	co najmniej raz w roku co najmniej raz w roku zapewnienie dostępności w każdym roku zapewnienie całorocznego	PCPR, Starostwo Powiatowe, organizacje pozarządowe

		<p>psychologicznego, rodzinnego oraz pracy socjalnej,</p> <p>e) zapewnienie wsparcia koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej,</p> <p>f) zapewnienie rodzinom zastępczym pomocy w sytuacji pojawienia się problemów i trudności w tym informowanie o możliwości wsparcia i pomocy,</p> <p>g) przyznawanie rodzinom świadczeń fakultatywnych o których mowa w ustawie</p>	<p>dostępu</p> <p>w każdym roku realizacji</p> <p>w ramach złożonych wniosków oraz możliwości finansowych</p>	<p>PCPR, Starostwo Powiatowe</p>
		<p>5. Wzrost jakości wsparcia i pomocy poprzez doskonalenie zawodowe kadry w tym udział w kursach, szkoleniach oraz samokształcenie</p>	<p>w każdym roku realizacji</p>	<p>PCPR</p>
		<p>6. Wyznaczenie następującego maksymalnego limitu powstania nowych rodzin zastępczych zawodowych:</p> <p>1) w 2024 r. – 0 rodzin 2) w 2025 r. – 1 rodzina 3) w 2026 r. – 1 rodzina</p>	<p>2024r. – 2026r.</p>	<p>PCPR, Starostwo Powiatowe.</p>
2.	<p>Wspieranie procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.</p>	<p>1. Udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach, oraz możliwości udziału w programach i projektach organizowanych przez PCPR oraz inne podmioty i organizacje,</p>	<p>na bieżąco w każdym roku realizacji</p>	<p>PCPR, Starostwo Powiatowe</p>
		<p>2. Przyznawanie świadczeń na kontynuowanie nauki oraz usamodzielnienie i zagospodarowanie</p>	<p>w ramach złożonych wniosków</p>	<p>PCPR, Starostwo Powiatowe</p>
		<p>3. Wsparcie wychowanków w uczestnictwie w życiu społecznym, w kontynuowaniu nauki oraz podwyższaniu kwalifikacji zawodowych</p>	<p>na bieżąco w każdym roku realizacji</p>	<p>PCPR, Starostwo Powiatowe</p>
		<p>4. Zapewnienie wsparcia psychologicznego, prawnego i rodzinnego. Pomoc w rozwiązywaniu problemów i trudności.</p>	<p>w ramach zgłaszanych potrzeb</p>	<p>PCPR, Starostwo Powiatowe</p>
3.	<p>Ograniczanie liczby</p>	<p>1. Wsparcie rodziców</p>		

	dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej	biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w kierunku przywrócenia im pełni władzy rodzicielskiej poprzez:		
		a) motywowanie do utrzymania regularnych kontaktów z dziećmi, b) motywowanie do angażowania się w proces wychowawczy oraz aktywny udział w życiu dzieci, c) motywowanie do poprawy ich sytuacji oraz przezwyciężenie trudności i problemów (podjęcia bądź utrzymania zatrudnienia, polepszenia warunków mieszkaniowych, powstrzymywania się od nadużywania alkoholu itp.) d) motywowanie do regularnego uczestnictwa w posiedzeniach zespołu ds. oceny sytuacji dziecka, e) objęcie wsparciem przez ośrodki pomocy społecznej w tym przez asystentów rodziny	We wszystkich latach programu, podczas kontaktu z rodzicami biologicznymi	PCPR, OPS koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, asystenci rodzin.
		2. Tworzenie nowych i utrzymanie istniejących rodzin zastępczych zawodowych	Zgodnie z limitem określonym w programie	PCPR, Starostwo Powiatowe
	3. Udzielenie wsparcia rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo wychowawcze w tym m. in.: - poradnictwa, terapii - grupy wsparcia, - asystenta rodziny, - rodzin wspierających,	W każdym roku realizacji	Ośrodki pomocy społecznej	

VII. Realizator Programu

Realizatorem Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej jest Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej, tj. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sejnach. Zadania realizowane będą we współpracy z :

- *Ośrodkami Pomocy Społecznej,*
- *Sądem rodzinnym i kuratorami zawodowymi i społecznymi,*

- *Organizacjami pozarządowymi,*
- *Instytucjami oświatowymi, szkołami.*

VIII. Źródła finansowania programu:

1. Środki własne powiatu,
2. Dotacje celowe z Budżetu Państwa,
3. Środki zewnętrzne, w tym projekty współfinansowane z UE,
4. Inne.

IX. Monitoring i ewaluacja programu:

Monitorowanie i ewaluacja Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024-2026 odbywać się będzie na podstawie sporządzonej sprawozdawczości z wykonania zadań oraz analizy zbieranych corocznie informacji nt. realizacji działań ujętych w Programie. Zgodnie z art. 182 ust 5 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Kierownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie składa Zarządowi Powiatu coroczne sprawozdanie z działalności Jednostki oraz przedstawia zestawienie potrzeb w zakresie systemu pieczy zastępczej. W sprawozdaniu ujęte zostaną informacje dotyczące działań podjętych w ramach realizacji niniejszego Programu.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 180 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, plan ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz limit rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy, uwzględniający założenia wynikające z planu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, konieczność zapewnienia dzieciom z terenu powiatu rodzinnej pieczy zastępczej oraz ograniczanie liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Do końca roku 2023 obowiązywał „Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023”. W związku z tym, iż w/w program utracił swoją ważność z końcem roku 2023 zachodzi konieczność przyjęcia programu na kolejne trzy lata tj. 2024-2026.

Program zakłada podjęcie działań nakierowanych na rozwój rodzinnej pieczy zastępczej w tym pozyskanie kandydatów na rodziców zastępczych oraz ograniczanie liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Program określa również limit rodzin zastępczych zawodowych w poszczególnych latach.